

ZÁKLADY VELENÍ VOJSKŮM

(Výzva k vědecké spolupráci)

XX. století je nazýváno stoletím řízení. „Řízení se přeměňuje na vědu a tuto vědu je nutné si pokud možno co nejrychleji a nejhlouběji osvojovat a svědomitě se jí učit,“ řekl s. Brežněv.¹⁾ K tomu, aby věda o řízení sehrála odpovědnou a důležitou úlohu při zdokonalování řídicí praxe, je nutné mít jasné představy o předmětu a obsahu této vědy, jejíž název v naší společnosti se ustálil na „sociálně-tické vědě o řízení“.

Pro potřebu jakékoliv praxe je účelné a nezbytné se zabývat teorií. V. I. Lenin: „... kdo se pouští do důležitých otázek bez předchozího řešení otázek obecných, bude neodvratně na každém kroku, aniž si to uvědomí, „narážet“ na tyto obecné otázky. A narážet na ně slepě v každém zvláštním případě, znamená odsunovat naši politiku na nejhorší kolísání a bezzásadovost.“²⁾

Zbraně hromadného ničení a další nové bojové prostředky, motorizace a mechanizace vojsk způsobily radikální změny v charakteru a způsobech vedení války. Zvláště složitým se stal proces vedení vojskům a vznikla nutnost zrevidovat staré a hledat nové prostředky a metody řízení boje.

K tomuto napsal nedávno zemřelý maršál Sovětského svazu Zacharov: „Soudobé podmínky bojové činnosti vojsk se výrazně liší od podmínek známých z období druhé světové války. Soudobá bojová činnost bude charakterizována rychlým tempem, potřebou rychlého soustředování a rozptylování vojsk a stálými změnami bojové situace. V souvislosti s tím se značně rozšířil rozsah činnosti velitelů. Aby bylo možné v krátkém čase přijmout rozhodnutí o vedení boje, přesunu či rozptýlení a pak o novém soustředění, bude třeba provést složité propočty. Přitom je zcela evidentní, že jakákoliv chyba, byť sebe- menší, může způsobit vážné následky. Všechno to vede k nezbytnosti hledat a rozpracovávat pomocí matematiky metody řešení bojových úkolů.“³⁾

1) Pravda 14. 4. 1970

2) V. I. Lenin: Úplné sebrané spisy 15, str. 368 (rusky)

3) M. V. Zacharov: O naučném podchodu k rukovodstvu vojskami, str. 37

V této situaci vzniká objektivní nutnost všestranných analýz všech jevů a činností v systému velení, objevuje se potřeba vypracovat vědecky zdůvodněné metody jejich optimalizace, objevit možnosti kvantifikace jevů, činností i zákonitostí ve velení vojskům apod., tj. rozpracovat problematiku velení do harmonického systému teorie.

Teorie velení jako prostředek a nástroj pro dosažení nové kvality velení vojskům musí zejména upřesnit a rozvinout svůj obsah, rozpracovat své metodologické stránky, vytvořit podklady pro programové dílo řešení operačně taktických úloh, rozvíjet metody operačního výzkumu a na základě teorie vojenského umění a socialistické vědy o řízení, kvalifikovat jevy ozbrojeného zápasu. Vytvořit předpoklady pro využití mechanizačních a automatizačních prostředků v rozhodovacích a informačních procesech velitelů a náčelníků.

Cílem konstituování teorie velení jako vědního oboru je vytvořit teoretické předpoklady k racionalizaci současného systému velení a uceleného teoretického základu ideového koncepčního projektu nového systému velení.

Dosavadní přístup k problematice velení je většinou jevově popisný. Je proto nutné, na základě analytického rozpracování jednotlivých disciplín teorie velení, přejít k syntetickému zpracování podkladů pro racionalizaci současného systému velení. Tím vytvořit ucelený teoretický základ zkoumání problematiky velení v jeho rozhodujících oblastech a pro další jeho rozvoj.

K realizaci tohoto cíle je na VA AZ rozpracován vojenskovědecký úkol pod názvem „Základy velení vojskům“, jehož plnění je rozloženo do pěti až sedmi let a zahrnuje tuto problematiku:

1. Obecné principy teorie velení v ČSLA
2. Rozpracování metodologických otázek rozvoje velení vojskům
3. Teoretické základy pro zpracování analýzy procesů informování a rozhodování v ozbrojených silách s důrazem na požadavky polního systému velení
4. Obecné zásady racionalizačních opatření ve velení vojskům
5. Teorie organizačních struktur v aplikaci na armádní organismus

6. Teorie a zásady metod a stylů práce velitelů a štábního pracovníka ČSLA

7. Formulace obecných zásad zavádění mechanizačních a automatizačních prostředků ve velení na operačním a taktickém stupni

8. Obecné zásady přípravy a výchovy velitelských kádřů ve zvládnutí požadavků vyplývajících z rozvoje velení

9. Požadavky na teoretické rozpracování otázek rozvoje velení z hlediska vztahu velitel—technika a působení psychologických a morálně politických činitelů na vojáka při velení v soudobém boji a operaci.

Splnění těchto dílčích úkolů však předpokládá spoluúčast všech vojenských ústavů a zařízení ČSLA, správ MNO, okruhů armád, výběrově i civilních vysokých škol a všech příslušníků velitelského sboru, kteří se chtějí podílet na řešení tohoto úkolu.

Ke stanovené problematice byla vypracována a oponována anotační zpráva. Úkoly, jež z ní vyplývají můžeme řešit vědeckými studiemi, články do vojenského odborného tisku, dílčími vědeckými úkoly na jednotlivých pracovištích, kandidátskými a doktorskými pracemi a jinými pracemi smlouvou o dílo. Těm pracovníkům, kteří projeví zájem o práci na některém z uvedených dílčích úkolů sdělí podrobnější informace pracovníci VA AZ K-404.

Proces poznání patří k lidské teoretické činnosti. Teorie je zobecnění praxe, odraz skutečnosti v lidském vědomí. Můžeme vytvořit ideální plány na rozvoj velení, ale tím se nic ve velení nezmění. Velká a aktivní úloha poznání, myšlení a teorie záleží v tom, že může a musí ukázat cestu, jak dosáhnout nové kvality velení vojskům. Praxe velení vojskům je základem a hybnou silou vývoje teorie. Požadavky praxe velení ukazují směr vývoji teorie a popohánějí ji vpřed. B. Engels napsal: „Má-li společnost technickou potřebu, pohná to rozvoj vědy více než deset universit.“

A v tomto duchu je vznik i možné cesty řešení vědeckovýzkumného úkolu „Základy velení vojskům“ objektivní nutností k racionalizaci současného systému velení a k vytvoření základních předpokladů pro kvalitativně nový systém velení v budoucnu.